Høring om endringer i organisering av skoledagen for 1. og 2. trinn

Status
Innsendt til Utdanningsdirektoratet
Innsendt og bekreftet av instansen via e-post

Innsendt av
Marianne Fehn

Innsendt dato
5. oktober 2026

På vegne av
Foreldreutvalg for barnehager

Målgruppe
Annet (Offentlig)

Stilling
Seniorrådgiver

1. Om høringen

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet sender Utdanningsdirektoratet på høring forslag til endringer i organiseringen av skoledagen for 1. og 2. trinn. Formålet med endringene er å legge bedre til rette for en skoledag der opplæringen i lesing, skriving og regning styrkes, og det viktigste faginnholdet prioriteres. Samtidig skal det legges bedre til rette for lek, bevegelse og fysisk aktivitet som del av elevenes læring, og for sosial læring og emosjonell utvikling.

Høringsinstansene blir bedt om å gi innspill til retningsvalg innenfor tre områder: organisering av innholdet i læreplanene, målkonsept i læreplanene og fag- og timefordeling. Høringen gjelder ikke konkrete forslag til hvordan skoledagen skal utformes, men hvilke retninger og hensyn som bør legges til grunn for det videre arbeidet. Høringen skal gi viktig innsikt i høringsinstansenes synspunkter på retningsvalgene og behovet for endringer, og om mulige konsekvenser av endringene og hvilke hensyn som bør ivaretas i det videre arbeidet. Innspillene vil være en del av kunnskapsgrunnlaget for utviklingen av forslag til nye læreplaner og fag- og timefordeling for 1. og 2. trinn.

Nedenfor følger en kort beskrivelse av de tre hovedområdene høringen omfatter, og retningsvalgene som vurderes innenfor hvert hovedområde.

Endringer i organisering av innholdet i læreplanene (del 2)

Det ønskes innspill på om innholdet i opplæringen bør organiseres i bredere fagområder enn i dag, og til hvordan de eventuelt bør innrettes. Innføring av fagområder, eller en kombinasjon av fagområder og fag, skal blant annet bidra til en sterkere prioritering av det viktigste faginnholdet for trinnene. Samtidig skal organiseringen bidra til en mer helhetlig skoledag bedre tilpasset de yngste elevenes forutsetninger, og som ivaretar en god overgang fra barnehage til skole.

Utvikling av målene i læreplanene (målkonseptet) (del 3)

Det ønskes innspill på om læreplanene for 1. og 2. trinn bør angi mål som gir tydeligere retning for begynneropplæringen og gir mer støtte til det pedagogiske og didaktiske arbeidet. Hensikten med denne typen mål er å synliggjøre sider ved opplæringen som i større grad kan ivareta de yngste elevenes behov, forutsetninger og modenhet. Dette er sider ved opplæringen som ikke egner seg like godt for kompetansemål, som uttrykker hva den enkelte elev skal nå og vurderes etter.

Endringer i fag- og timefordelingen (del 4)

Dagens fag- og timefordeling regulerer ikke omfanget av opplæring på enkelttrinn, dette bestemmes lokalt. Hvis 1. og 2. trinn skal organiseres annerledes enn de andre trinnene, kan det være behov for å endre dagens regulering. Det ønskes innspill på om fag- og timefordelingen bør angi minstetimetall for 1.–2. trinn. Det bes også om innspill til om det bør angis tydeligere hvor mye opplæringstid som skal settes av til enkelte deler av innholdet på 1. og 2. trinn.

1.1. Videre prosess og innføring av endringene

Etter denne høringen vil det igangsettes et arbeid med forslag til endringer i læreplaner og annet regelverk. Utkast til nye forskrifter vil høres på et senere tidspunkt i en egen høring. Det legges opp til en prosess hvor *alle* endringer vil være fastsatt og gjelde for *alle* fra og med skoleåret 2028/2029.

Innenfor gjeldende regelverk har skoleeiere handlingsrom til å gjøre endringer i organiseringen av skoledagen på 1.–2. trinn som kan bidra til å realisere intensjonene i denne høringen allerede fra høsten 2027. Hensikten med å

forberede regelverksendringer på dette området er å sikre at alle skoler skal ha en praksis mer i tråd med formålet for endringene som foreslås i denne høringen. Det vil på et senere tidspunkt komme mer informasjon og veiledning knyttet hvordan handlingsrommet kan benyttes i tiden fram mot eventuelle endringer i regelverket.

Private skoler som følger Kunnskapsløftets læreplaner, skal følge samme tidsplan for innføring som offentlige skoler. Det vil komme egen informasjon om innføring i private skoler som følger andre godkjente læreplaner.

Høringen er avgrenset til å gjelde organisering av skoledagen for 1. og 2. trinn for Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20) og Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 samisk (LK20S). Høringen omfatter ikke spørsmål knyttet til struktur, innhold og kvalitet i arbeidet i skolefritidsordningen (SFO)/aktivitetsskolen.

Endringene på 1. og 2. trinn må ses i sammenheng med 3.–10. trinn. I det videre arbeidet vil konsekvensene for opplæringen på disse trinnene vurderes, slik at sammenheng, progresjon og helhet i grunnopplæringen ivaretas. I høringen spørres det derfor også om innspill som vil legge grunnlaget for de kommende vurderingene.

Høringen er åpen for alle, og de som ønsker det kan uttale seg. Frist for å svare på høringen er 16.11.2026.

1.2. Sammenheng med høringen av fellesskoleutvalgets NOU 2026: 10 Bærebjelken i framtidens samfunn

Det vises også til høringen av fellesskoleutvalgets NOU 2026: 10 *Bærebjelken i framtidens samfunn*.

Det gjøres særlig oppmerksom på at utvalget har foreslått innføring av egne mål for undervisningen for alle trinn. Dette er mål som særlig skal knyttes til aktiviteter og arbeid der den enkelte elevs måloppnåelse ikke skal vurderes. Målene skal bidra til en tydeligere forankring av arbeidet med elevenes sosiale læring og utvikling og støtte opp om skolens danningsoppdrag. Videre foreslår utvalget endringer i skolehverdagen til de yngste elevene. Utvalgets forslag omfatter en ny helhetlig læreplan som skal gjelde for 1. og 2. trinn, å løse opp i dagens fag- og timefordeling med innføring av fagområder, og at læreplanen bør vektlegge sosial utvikling, lek og fysisk aktivitet. Utvalget foreslår også integrering av 12 timer SFO i skoledagen for disse trinnene.

Utvalgets forslag innebærer dermed mange likheter, men også sentrale forskjeller sammenlignet med det som foreslås i denne høringen. Forslaget som sendes på høring her innebærer for eksempel ikke endringer i SFO.

Det er de forslagene som presenteres i denne høringen som høringsinstansene skal kommentere her. Fellesskoleutvalgets utredning vil sendes på egen høring, og alle kan sende inn høringssvar til denne fra Kunnskapsdepartementets nettsider på regjeringen.no.

1.3. Bakgrunn

Over tid har det vært en negativ utvikling i skolen, med svakere læringsresultater, særlig i lesing og regning, og med synkende motivasjon, mindre trivsel og økende utfordringer knyttet til mobbing og fravær. De første skoleårene er særlig viktige i møte med disse utfordringene, fordi de legger grunnlaget for elevenes videre læring, trivsel og tilhørighet i skolen. En god skolestart må derfor ta hensyn til elevenes ulike forkunnskaper, erfaringer og forutsetninger, og samtidig ivareta behovet for lek, fysisk aktivitet, utforsking, vennskap og trygghet.

Evalueringen av fagfornyelsen viser at læreplanverket gir handlingsrom for lek, utforsking og varierte arbeidsmåter, og evalueringen av seksårsreformen viser at lek og elevaktiv læring allerede har en viktig plass på de første trinnene. Forskningen viser likevel at praksisen varierer mellom klasserom og skoler, og at potensialet i lek som en del av elevenes læring og utvikling ikke utnyttes godt nok.

Forslagene til endringer i skoledagen for de yngste elevene bygger på at lesing, skriving og regning skal styrkes i begynneropplæringen. Samtidig viser forskning at lek og fysisk aktivitet henger sammen med læring, trivsel og sosial og emosjonell utvikling, og kan bidra til økt utholdenhet og konsentrasjon, og til å bygge kapasitet for læring. Organiseringen av opplæringen bør derfor legge til rette for at elevene kan utvikle grunnleggende ferdigheter gjennom ulike arbeidsmåter, inkludert lek og fysisk aktivitet, tilpasset de yngste elevenes behov og forutsetninger.

2. Forslag til endringer i organiseringen av innhold i læreplanene på 1. og 2. trinn

Det sendes på høring retningsvalg for hvordan innholdet i læreplanene for begynneropplæringen kan organiseres på en mer helhetlig måte. Formålet med å endre organiseringen av det faglige innholdet er å legge bedre til rette for å prioritere det viktigste faglige innholdet for elevene på 1. og 2. trinn. Denne høringen inneholder ikke konkrete forslag til endringer i innholdet, men ber om innspill til to alternative retningsvalg for hvordan innholdet kan organiseres. Retningsvalgene tar utgangspunkt i et ønske om å skape bedre sammenheng mellom barnehage og skole og samtidig legge et godt grunnlag for videre læring i grunnskolen.

Det ene retningsvalget (A) innebærer at opplæringen organiseres i bredere fagområder, mens det andre (B) kombinerer fagområder og fag. Begge alternativene tar sikte på å legge til rette for økt sammenheng, helhet og progresjon de første skoleårene, men representerer ulike tilnærminger til hvordan dette kan gjøres. Hensikten med begge alternativene er at lek, fysisk aktivitet og sosioemosjonell læring og utvikling skal ses i sammenheng med utvikling av de faglige ferdighetene. Begge alternativene skal også innebære en styrking av lese-, skrive- og regneopplæringen for de yngste elevene.

Opplæringen det siste halvåret på 2. trinn kan skille seg betydelig fra opplæringen det første halvåret på 1. trinn. 1. trinn er et viktig overgangsår fra barnehage til skole hvor særlig det sosiale har en viktig plass. Det er blant annet viktig å legge til rette for at elevene blir kjent med skolen, får venner og blir en del av et større fellesskap. Samtidig skal elevene bli kjent med bokstaver og tall som del av den grunnleggende lese-, skrive- og regneopplæringen. Mot slutten av 2. trinn vil fagene få en større plass. Mot denne bakgrunnen bes det også om innspill på om rammene for skoledagen på 1. og 2. trinn bør være like eller ulike, og hvilken organisering som i størst grad kan gjenspeile trinnenes egenart.

Retningsvalg A: Organisering i fagområder

Dette retningsvalget innebærer at innholdet i opplæringen på 1. og 2. trinn organiseres i bredere fagområder, slik også innholdet i *Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* er organisert. En organisering i bredere fagområder kan legge til rette for en helhetlig tilnærming til de yngste elevenes læring og utvikling samtidig som den kan bidra til en bedre sammenheng mellom barnehage og skole. I likhet med fagområdene i rammeplanen for barnehagen, kan bredere fagområder i begynneropplæringen ta utgangspunkt i hvordan de yngste elevene lærer og utvikler seg. Lek, utforsking, samspill og fysisk aktivitet kan være sentrale arbeidsmåter på tvers av fagområdene, samtidig som lesing, skriving og regning inngår som en integrert del av opplæringen.

Organisering i fagområder skal ikke føre til *mer* innhold i opplæringen, men til tydeligere prioriteringer av det viktigste faginnholdet. Samtidig skal innholdet elevene møter på 1. og 2. trinn angi en bredde i kunnskaper og ferdigheter, i tråd med grunnskolens allmenndannende siktemål. Hvilke fagområder, antall og omfang på disse må avgjøres i en senere utviklingsprosess som sikrer at matematikk og naturfaglig innhold, samfunnsfaglig innhold, religions- og etikkfaglig innhold, språklig, praktisk og estetisk faginnhold og kroppsøving representeres.

Retningsvalg B: Kombinasjon av fag og fagområder

Dette retningsvalget innebærer at læreplanene på 1. og 2. trinn organiseres gjennom en kombinasjon av fag og fagområder. Et eksempel kan være at norsk/samisk og matematikk gir en tydelig faglig ramme for arbeidet med henholdsvis lesing, skriving og regning, og at disse derfor kan organiseres som egne fag. Det innholdet som ikke organiseres i egne fag, vil kunne organiseres i bredere fagområder. Det er ikke tatt stilling til hvilke fag som eventuelt skal være egne fag, hvilket innhold som skal inngå i fagområdene eller hvor mange fagområder det skal være. Dette vil bli vurdert og avklart i det videre utviklingsarbeidet.

Å organisere deler av innholdet i egne fag kan bidra til å introdusere de yngste elevene for tradisjonelle skolefag og legge et godt grunnlag for videre læring. Samtidig kan fagområder bidra til en mer helhetlig og sammenhengende opplæring tilpasset de yngste elevene. Arbeidet med grunnleggende ferdigheter kan inngå både i fag og i fagområder, og kobles til lek, utforsking, fysisk aktivitet og sosial læring. Målet er å kombinere faglig tydelighet med en mer helhetlig tilnærming til læring og utvikling, uten å øke mengden innhold, men gjennom tydeligere prioriteringer og bedre sammenheng i opplæringen.

Også dette alternativet vil ivareta bredden av innhold som beskrevet i retningsvalg A.

Hvilket alternativ mener du i størst grad vil gjøre det mulig på 1. trinn å oppfylle intensjonene med endringene?

Velg ett alternativ

- (●) Fagområder
- ( ) Fagområder i kombinasjon med fag
- ( ) Vet ikke

Kommentar
Foreldreutvalget for barnehager (FUB) støtter behovet for å utvikle en mer helhetlig og alderstilpasset begynneropplæring. Vi mener at organiseringen av de første skoleårene må ta utgangspunkt i barnas behov for trygghet, lek, relasjoner, utforsking og gradvis faglig utvikling. En god overgang mellom barnehage og skole er avgjørende for barns trivsel og læring, og skolen må bygge videre på erfaringene barna har med seg fra barnehagen. FUB har tidligere understreket betydningen av forpliktende samarbeid mellom foreldre, barnehage, skole og SFO i overgangen til skolen.

FUB støtter retningsvalg A med organisering i bredere fagområder. Dette vil etter vår vurdering bidra til større sammenheng mellom barnehage og skole og gi bedre muligheter for å se faglig, sosial og emosjonell utvikling i sammenheng. Lesing, skriving og regning må fortsatt prioriteres, men gjennom arbeidsmåter som er tilpasset de yngste barnas utvikling og læringsmåter.

Hvilket alternativ mener du i størst grad vil gjøre det mulig på 2. trinn å oppfylle intensjonene med endringene?

Velg ett alternativ

- ○ Fagområder
- ◉ Fagområder i kombinasjon med fag
- ○ Vet ikke

Kommentar
FUB mener 1. og 2. trinn bør ha ulik profil. Første trinn bør være et tydelig overgangsår med særlig vekt på trygghet, lek, relasjonsbygging og det å bli en del av skolens fellesskap. På 2. trinn kan det gradvis legges større vekt på faglig progresjon.

Har du andre innspill til forhold det bør tas hensyn til?

Ikke svart

3. Forslag om å utvikle målene i læreplanene (målkonseptet)

Det vil være aktuelt å utvikle målkonseptet i læreplanene med mål som gir tydeligere retning for undervisningen og støtte til det pedagogiske og didaktiske arbeidet. Slike mål skal i større grad kunne gjenspeile særpreget ved opplæringen på 1. og 2. trinn og det som kjennetegner de yngste elevenes læring og utvikling. Kompetansemålene beskriver hva den enkelte elev skal utvikle av kunnskaper, ferdigheter og kompetanse. For å gi en tydeligere retning for undervisningen og bedre støtte til lærernes pedagogiske og didaktiske arbeid, vurderes det å utvikle mål med en annen form, i tillegg til kompetansemål.

I denne delen av høringen ønskes det innspill på overordnet retningsvalg for videreutvikling av målene i læreplanen. Det legges ikke fram konkrete forslag til hvordan mål i en eventuell ny læreplan kan se ut, men det ønskes innspill på om en utvikling av målkonseptet i læreplanene for disse trinnene er hensiktsmessig.

En målsetting med læreplanverket er at læreplanene skal gi tydelig retning og samtidig pedagogisk handlingsrom, uten å bli for detaljstyrende eller for åpne. Handlingsrommet gir lærere, skoler og kommuner mulighet til å tilpasse opplæringen og arbeide med både faglig og sosial læring. Læreplaner som er åpne, kan gi for lite felles retning for hva som skal kjennetegne begynneropplæringen, og bidra til forskjeller mellom skoler og klasser. Mot denne bakgrunnen foreslås det å utvikle mål i læreplanene for begynneropplæringen som gir tydeligere retning for undervisningen og støtte til det pedagogiske arbeidet, samtidig som lærernes profesjonelle handlingsrom ivaretas.

3.1. Mål for undervisningen

Evalueringen av LK20 peker på et behov for å beskrive sider ved opplæringen som ikke passer inn i dagens kompetansemål. Andre typer mål kan i større grad ivareta de yngste elevenes behov, forutsetninger og modenhet, og støtte lærere og skoler i arbeidet med å forstå hva som kjennetegner begynneropplæringen.

Dagens læreplaner sier lite om didaktiske og pedagogiske sider ved opplæringen. Andre målbeskrivelser som knytter seg til undervisningen, fremfor elevenes læringsutbytte, kan gi større rom for å vektlegge fagdidaktiske og pedagogiske hensyn. Slike mål for undervisningen kan gi retning for valg av lærestoff og metoder, hvordan arbeide med sosiale og emosjonelle ferdigheter, og hvordan legge til rette for lek og fysisk aktivitet. For eksempel kan denne typen mål beskrive at begynneropplæringen i lesing og regning bør ta utgangspunkt i varierte, praktiske og lekpregede aktiviteter. Det gjør det også mulig å utarbeide mål som understreker betydningen av samarbeid, relasjonsbygging og arbeid med empati, selvregulering og konfliktløsning som en integrert del av undervisningen. Og videre, målbeskrivelser som peker på hvordan læring kan støttes gjennom bevegelse, praktiske aktiviteter og fysisk aktive læringsformer, og hvordan lek kan brukes som arena for utforsking, kreativitet og faglig utvikling, særlig i overgangen mellom barnehage og skole.

Mål for undervisningen kan uttrykke hva som kjennetegner opplæringen på de laveste trinnene, og gi didaktisk støtte til lærerne. Samtidig kan de bygge videre på sentrale prinsipper fra norsk læreplantradisjon, som profesjonelt handlingsrom, et helhetlig læringsbegrep og skolen som arena for omsorg, lek, læring og danning. Målene skal ikke detaljstyre hvordan lærerne gjennomfører undervisningen, men gi faglig og pedagogisk retning og støtte lærernes valg av innhold, metoder og arbeidsmåter. Målene skal samtidig ta hensyn til det som kjennetegner de yngste elevenes læring og utvikling og mangfoldet i elevgruppen.

Mål for undervisningen kan bidra til å rette oppmerksomheten mot kvaliteten i læringsmiljøet og undervisningsprosessene og støtte opp under arbeidet med overordnet del av læreplanverket. Det kan også bidra til å redusere prestasjonspress og et ensidig individfokus på de laveste trinnene, ved at ikke alle målene i læreplanen retter seg mot hva den enkelte elev skal nå og vurderes ut fra.

> Mål for undervisningen kan

- omfatte kunnskapsinnhold og ferdigheter
- synliggjøre betydningen av lek, bevegelse og utforskende arbeidsmåter
- tydeliggjøre forventninger til arbeid med lesing, skriving og regning
- gi retning for ansvarlig valg av metoder og variasjon i læringsaktiviteter
- si noe om organisering av undervisningen og skoledagen
- beskrive mulighetsrommet og miljøet undervisningen og læringen skal skje i
- beskrive begynneropplæringen med barnet i sentrum, gi en innramming av hvem barnet er i skolen de første årene

Støtter du at det utvikles "Mål for undervisningen" som en del av læreplanene for 1. og 2. trinn, i tillegg til kompetansemål?

✓ **Ja**

Kommentar
FUB støtter utvikling av mål for undervisningen i tillegg til kompetansemål. Vi mener læreplanene i større grad bør beskrive hva som kjennetegner god begynneropplæring. Lek, bevegelse, utforsking, vennskap, tilhørighet og sosial læring må være tydelige og forpliktende deler av opplæringen, ikke bare noe som overlates til lokale prioriteringer.

4. Forslag til endringer i fag- og timefordelingen

Sammen med overordnet del og læreplaner for fag, som regulerer innholdet i opplæringen, angir rundskriv *Fag- og timefordeling og tilbudsstruktur for Kunnskapsløftet Udir-1-2026* antall årstimer elevene skal ha som et minimum i grunnskolen (minstetimetallet), hvilke fag og hvordan timene fordeler seg mellom de ulike fagene. Tabellene med fag- og timefordelinger i rundskrivet har status som forskrifter til opplæringsloven.

Hvis 1. og 2. trinn organiseres på en annen måte enn de andre trinnene, kan det være behov for å endre dagens fag- og timefordeling. Det legges i høringen ikke fram forslag til ny fag- og timefordeling, men høringsinstansene blir bedt om å gi innspill til retningsvalg for hvordan en ny fag- og timefordeling kan se ut.

Ved utarbeidelse av forslag til ny fag- og timefordeling vil innholdet i opplæringen og fordelingen av opplæringstiden mellom fag og/eller fagområder ses i tett sammenheng. Målet vil være at det skal være et godt samsvar mellom hva elevene skal lære og den fastsatte opplæringstiden. Arbeidet vil innebære å vurdere hva innholdet på 1. og 2. trinn skal være – herunder hvilke fagområder eller fag som skal inngå, innholdet og omfanget av dette, og beregninger av tidsbruk (timer) med utgangspunkt i det faglige innholdet.

4.1. Samlet minstetimetall for 1. og 2. trinn

Dagens fag- og timefordeling angir samlet minstetimetall for 1.–7. trinn (barnetrinnet), og ikke per trinn. Timetallet i norsk skole har økt over lengre tid, og flere undervisningstimer er tilført også 1. og 2. trinn. Samlet minstetimetall for 1.–7. trinn er i dag 5272 timer. Å fastsette et samlet minstetimetall for 1. og 2. trinn vil kunne bidra til mindre variasjon i opplæringstiden mellom skoler og kommuner for elevene på disse trinnene. Samtidig vil dette innebære en innstramming av dagens regulering, ettersom timetallet på 1. og 2. trinn i dag fastsettes lokalt.

Hvis det samlede minstetimetallet for elevene på 1.–7. trinn i dagens fag- og timefordeling fordeles flatt over de syv trinnene på barnetrinnet, vil dette tilsvare et gjennomsnittlig timetall for 1. og 2. trinn på ca. 763 årstimer for elever som følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020, og ca. 780 årstimer for elever som følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 samisk. Timene er oppgitt i klokketimer (60 minutt).

Opplæringen skal etter opplæringsloven § 14-1 strekke seg over minst 38 skoleuker, innenfor 45 sammenhengende uker i skoleåret. Dersom man fordeler timetallet på 38 skoleuker, vil det gi ca. 20 timer opplæring hver uke. Timeplanfestede pauser er ikke regulert i fag- og timefordelingen og kommer derfor i tillegg.

Dersom det fastsettes et samlet minstetimetall for 1. og 2. trinn, vil det ikke være aktuelt å fastsette dette høyere enn det gjennomsnittlige minstetimetallet for trinnene i dagens fag- og timefordeling. Det kan imidlertid være aktuelt å fastsette et lavere minstetimetall for 1. og 2. trinn enn dagens gjennomsnitt.

Et lavere minstetimetall for 1. og 2. trinn enn dagens gjennomsnitt kan gjennomføres slik at en større andel av dagens timer fordeles til 3.–7. trinn, eller det kan innebære et lavere samlet minstetimetall for 1.–7. trinn enn dagens 5272 timer.

De aller fleste elever på 1. og 2. trinn går på SFO, og 12 timer SFO i uken er gratis. Dersom det samlede minstetimetallet reduseres, kan det for mange elever bety mer tid på SFO. Mindre undervisningstid kan også bety at elevene får lengre pauser i løpet av skoledagen.

Støtter du at det i fag- og timefordelingen fastsettes samlet minstetimetall for 1. og 2. trinn? (timeplanfestet pausetid inngår ikke)

Vet ikke

Kommentar
FUB støtter at fag- og timefordelingen gjennomgås, men kvalitet må være viktigere enn timetall. Vi er åpne for å vurdere endringer i undervisningstiden dersom dette gir en bedre og mer alderstilpasset skolehverdag. Eventuelle reduksjoner i timetallet må ses i sammenheng med antall ansatte og kompetansen hos de ansatte i SFO, og må ikke føre til økte forskjeller mellom barn eller familier.

Hvor stor andel av dagens samlede minstetimetall bør ligge på 1. og 2. trinn?

Ikke svart

Har du andre innspill til forhold det bør tas hensyn til ved eventuell fastsettelse av minstetimetall for 1. og 2. trinn?

Ikke svart

4.2. Dagens organisering av undervisningstid på 1. og 2. trinn

Det er skolene og kommunene som bestemmer fag og antall timer per fag på 1. og 2. trinn. Kommunen kan gi forskrift om opplæring utover det samlede minstetimetallet, og opp til ti prosent av timene i hvert fag kan flyttes til andre fag eller brukes til særskilte tverrfaglige aktiviteter (opplæringsloven § 1-6 og privatskoleloven § 2-3). Skolene og kommunene bestemmer også hvor lange skoledagene skal være, og hvor mange og hvor lange pauser elevene skal ha. Hvordan dette organiseres, varierer mellom kommuner og skoler. Enkelte skoler har for eksempel undervisning fire dager i uken.

Det finnes ikke nasjonalt tilgjengelig statistikk som gir oversikt over hvordan skoler og kommuner lokalt fordeler timer på fag og trinn, eller hvor mye tid som settes av til timeplanfestede pauser. Gjennom høringen ønskes det derfor innspill som kan bidra til å belyse dette. Spørsmålene nedenfor er rettet mot ansvarlige i kommuner og skoler.

Hvor mange årstimer undervisning har elevene på 1. trinn ved din skole eller i din kommune? Oppgi samlet årstimetall i 60-minutters enheter hvor timeplanfestede pauser ikke inkluderes.

Ikke svart

Hvor mange årstimer undervisning har elevene på 2. trinn ved din skole eller i din kommune? Oppgi samlet årstimetall i 60-minutters enheter hvor timeplanfestede pauser ikke inkluderes.

Ikke svart

Hvor mange årstimer er satt av til timeplanfestede pauser for elever på 1. trinn ved din skole eller i din kommune? Oppgi samlet årstimetall i 60-minutters enheter.

Ikke svart

Hvor mange årstimer er satt av til timeplanfestede pauser for elever på 2. trinn ved din skole eller i din kommune? Oppgi samlet årstimetall i 60-minutters enheter.

Ikke svart

4.3. Regulering av timer til fag/fagområder i fag- og timefordelingen for 1. og 2. trinn

I dagens fag- og timefordeling er det fastsatt minstetimetall i alle fag. Enkelte fag har fastsatt minstetimetall for 1.–4. trinn, mens de fleste fag har fastsatt minstetimetall for 1.–7. trinn. Innenfor det fastsatte minstetimetallet kan kommunene eller styret ved private skoler flytte inntil 10 prosent av timene i fagene til andre fag (innenfor samme hovedtrinn, dvs. 1.–4. trinn eller 5.–7. trinn) eller bruke timer til særskilte tverrfaglige aktiviteter. Det følger av opplæringsloven § 1-6 og privatskoleloven § 2-3. Det er i dag få som benytter seg av denne fleksibiliteten gjennom å fastsette endringer i lokal forskrift.

Det må vurderes om en ny fag- og timefordeling for 1. og 2. trinn bør regulere årstimer til alle fagområder og fag, eller bare for enkelte prioriterte fagområder og fag. Slike prioriterte områder kan for eksempel være fagområder eller fag som danner rammen for den første lese-, skrive- og regneopplæringen.

Dersom årstimer fastsettes for alle fagområder og fag for 1. og 2. trinn, vil det bidra til å sikre at alle elever møter tilnærmet likt omfang av opplæring i de ulike områdene/fagene. Det vil samtidig innebære at nasjonale myndigheter i større grad styrer opplæringen gjennom fag- og timefordelingen, i tillegg til gjennom innholdet i læreplanene. En slik løsning vil kunne innebære en innskrenking av det lokale handlingsrommet sammenliknet med dagens regulering, men handlingsrommet vil også påvirkes av hvordan fagområdene eventuelt blir utformet og om enkelte fag blir prioritert gjennom fag- og timefordelingen.

Dersom årstimer bare fastsettes for enkelte fagområder eller fag på 1. og 2. trinn, kan det gi tydelige rammer på noen områder som er prioritert av nasjonale myndigheter, der det særlig ønskes et opplæringstilbud som er så likt som mulig over hele landet, og i hvilket omfang. Dette vil sikre at alle elever får et minimum antall timer innenfor disse fagområdene eller fagene. For fagområder og fag der det ikke fastsettes minimumstimer i fag- og timefordelingen, vil skolene og kommunene fordele timene mellom trinnene lokalt basert på læreplanene og det samlede minstetimetallet, noe som vil føre til mer variasjon i opplæringstilbudet.

Ved å fastsette timer til enkelte prioriterte fagområder eller fag på 1. trinn, men ikke for alle, kan fag- og timefordelingen også brukes som et virkemiddel for å styre progresjon mellom 1. og 2. trinn. Dette kan for eksempel gjøres ved at det fastsettes timetall for flere fagområder eller fag på 2. trinn enn på 1. trinn.

Hvilket alternativ mener du i størst grad legger til rette for å nå målene med endringene?

Ikke svart

Har du andre innspill til forhold det bør tas hensyn til ved en eventuell regulering av årstimer til alle eller kun prioriterte fagområder eller fag for 1. og 2. trinn?

Ikke svart

4.4. Lik eller ulik organisering av fag- og timefordeling for 1. og 2. trinn

Som beskrevet i del 3 kan opplæringen det første halvåret på 1. trinn skille seg betydelig fra siste halvåret på 2. trinn. Det vurderes derfor om rammene for skoledagen for 1. og 2. trinn gitt i fag- og timefordelingen, bør fastsettes ulikt slik at det kan gjenspeile trinnenes egenart i større grad enn i dag. For eksempel kan 1. trinn innrettes mot å gi en god overgang fra barnehagen, mens 2. trinn kan legge større vekt på å forberede elevene på videre læring fra 3. trinn og oppover. Samtidig må hensynet til trinnenes egenart balanseres mot behovet for sammenheng og progresjon i de første skoleårene.

Bør 1. og 2. trinn ha ulike rammer i fag- og timefordelingen?

Ikke svart

5. Øvrige spørsmål

5.1. Konsekvenser for 3.–10. trinn

Endringer som gjøres i læreplanene på 1. og 2. trinn kan få betydning for innhold og progresjon i det videre opplæringsløpet. Det kan derfor på sikt bli aktuelt å vurdere behovet for justeringer også i læreplanene for 3.–10. trinn. Det vil også kunne gi en anledning til å tilpasse også disse trinnene bedre til elevenes alder, modning og læring, og trinnenes egenart. Dette vil kunne gjøre det aktuelt å vurdere innføring av mål for undervisningen også på andre trinn enn 1.–2. trinn.

Bør mål for undervisningen også innføres på 3.–10. trinn?

Ikke svart

Hvilke hensyn er særlig viktig å tenke på dersom det på sikt blir aktuelt å gjøre endringer i læreplanene for 3.–10. trinn?

Ikke svart

5.2. Eget navn på 1. trinn

Et spørsmål i forbindelse med ny organisering av skoledagen for 1. og 2. trinn er om det kan være hensiktsmessig å gi 1. trinn et eget navn. Dette kan være aktuelt dersom innholdet og innretningen på trinnet skal skille seg vesentlig fra de øvrige trinnene. Et eget navn kan bidra til å synliggjøre hva som kjennetegner opplæringen på 1. trinn, og tydeliggjøre de ønskede praksisendringene med den nye organiseringen.

Da Norge innførte tiårig obligatorisk grunnskole i 1997, ble seksåringene plassert i 1. trinn, mens 10. trinn ble siste år på ungdomstrinnet. Da Danmark innførte obligatorisk tiårig grunnskole i 2009, ble seksåringene plassert i 0. klasse og skoleåret fikk betegnelsen *børnehaveklassen*. Den tiårige grunnskolen i Danmark består dermed av børnehaveklassen og 1.–9. klasse.

I Sverige går alle seksåringer i den obligatoriske *förskoleklassen.* Selv om förskoleklassen vanligvis er lagt til en skole, er den i dag ikke en del av den offisielle grunnskolen. Fra og med høsten 2028 innfører Sverige som Norge og Danmark tiårig grunnskole. Förskoleklassen erstattes da av et nytt 1. trinn, mens 10. trinn blir det siste året i grunnskolen.

Synes du at 1. trinn i Norge bør ha et eget navn, dersom innretningen på trinnet vil skille seg vesentlig fra de øvrige trinnene?

Vet ikke

Kommentar
FUB er åpen for at 1. trinn kan få et eget navn dersom det bidrar til å synliggjøre trinnets rolle som overgang mellom barnehage og skole. Samtidig vil vi understreke at innholdet er viktigere enn navnet. Reelle endringer i pedagogikk og organisering må komme før eventuelle navneendringer.

Har du forslag til hva navnet eventuelt kan være?

Ikke svart

6. Oppsummerende spørsmål

I hvilken grad er du enig i at forslagene til endringer i organiseringen av skoledagen for 1. og 2. trinn kan bidra til en trygg, inkluderende og motiverende skolestart som tar hensyn til elevenes ulike erfaringer og forutsetninger og legger til rette for utvikling av grunnleggende kunnskaper og ferdigheter, lek, utforsking og vennskap?

Delvis enig

Kommentar
FUB støtter en begynneropplæring som i større grad bygger på kunnskap om hvordan seks- og sjuåringer lærer og utvikler seg. Lek, utforsking, fysisk aktivitet, sosial læring og grunnleggende ferdigheter må ses i sammenheng. Skal reformen lykkes, må den følges av tilstrekkelige ressurser, kompetente ansatte og et nært samarbeid mellom hjem, barnehage, skole og SFO. Foreldrene må involveres aktivt i utviklingen av framtidens begynneropplæring.

Hvilke positive virkninger kan endringer i organiseringen i skoledagen på 1. og 2. trinn ha?

Ikke svart

Hvilke negative virkninger kan endringer i organiseringen i skoledagen på 1. og 2. trinn ha?

Ikke svart

+ Generelt positiv

Generell kommentar
FUB ønsker å peke på fire mangler eller forutsetninger som bør ses på videre:

1. Foreldresamarbeidet må inn i det videre arbeidet. Foreldre trenger tydelig informasjon om hva som skal kjennetegne begynneropplæringen, og reelle muligheter til å medvirke.
2. Barnehagefaglig kompetanse må brukes.
   Skal skolen bygge videre på barnehagens arbeidsmåter, må barnehagelærere og kunnskap fra barnehagesektoren involveres i utviklingen. Men her er også FUB skeptiske hvis det da blir færre barnehagelærere i barnehagen.
3. Barnas erfaringer må innhentes.
   Det bør undersøkes hvordan barn opplever skolestart, lek, pauser, undervisning og overgangen mellom skole og SFO.
4. Reformen må følges av kompetanse og ressurser.
   Nye læreplaner skaper ikke alene ny praksis. Ansatte må få kompetanse, tid og rammer til å gjennomføre intensjonene.

Med hilsen

Hedda Huse
Avdelingsdirektør

Marthe Akselsen
Divisjonsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent